

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАУКОВИЙ ЧАСОПИС

НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА

СЕРІЯ 4

ГЕОГРАФІЯ І СУЧАСНІСТЬ

Випуск 22

12 (22) 2009

УДК – 91 : 001.2

ББК – 26.8

Збірник наукових праць затверджений постановою Президії ВАК України 11 вересня 1998 р.

№ 27 перелік № 5 (Бюлетень № 2, 1998 р.) та 25 червня 1998 р., перелік № 1, перелік № 6 як наукове видання щодо публікацій основного змісту наукових досліджень за спеціальностями географічних наук. Перереєстрований 9 лютого 2000 р.

Географія і сучасність. Збірник наукових праць Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова. – К.: Видавництво Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова, 2009.

Випуск 22 - с. 156

У збірнику вміщені наукові праці викладачів, докторантів та аспірантів, у яких висвітлюються сучасні теоретичні, наукові та науково-методичні питання географічних наук.

Рекомендовано до друку Вченою радою Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (Протокол № 7 від 30 березня 2000 р.).

Редакційна рада:

В.П.Андрущенко, доктор філософських наук, професор, академік, АПН України, ректор НПУ імен М.П.Драгоманова –

голова Редакційної ради

А.Т.Авдієвський

Почесний доктор, професор, академік

АПН України

В.І.Бондар

доктор педагогічних наук, професор

академік АПН України

Г.І.Волинка

доктор філософських наук, професор,

академік УАПН, заступник голови

А.П.Грищенко

доктор філологічних наук, професор,

Академік АПН України

М.І. Жалдак

доктор педагогічних наук, професор, академік

АПН України

Л.І.Мацько

доктор філологічних наук, професор, академік

АПН України

О.Г.Мороз

доктор педагогічних наук, професор, академік

АПН України

В.М.Сіньов

доктор педагогічних наук, професор, академік

АПН України

В.К.Сидоренко

доктор педагогічних наук, професор,

член-кореспондент АПН України

М.І.Шкіль

доктор фізико-математичних наук, професор,

академік АПН України

М.І.Шут

доктор фізико-математичних наук, професор,
член-кореспондент АПН України

Редакційна колегія:

В.В. Загородній, кандидат географічних наук,
професор – відповідальний редактор

І.М. Харенко – відповідальний секретар

А.І. Доценко, доктор географічних наук, професор

С.А. Лісовський, доктор географічних наук,
професор, зав. відділу Інституту географії НАН
України

С.В. Міхелі, кандидат географічних наук, доцент,
завідувач кафедри фізичної географії

В.П. Нагірна, доктор географічних наук, зав.
відділу суспільно-геогр. досліджень Інституту
географії НАН України

В.В. Обозний, доктор педагогічних наук,
професор, завідувач кафедри туризму

Я.Б. Олійник., доктор економічних наук, професор,
член-кореспондент АПН України

Ю.І. Пітюренко, доктор географічних наук,
професор

Л.Г. Руденко, член-кореспондент НАН України,
доктор географічних наук

П.Г. Шищенко, доктор географічних наук,
професор, член-кореспондент АПН України

В.Г. Щабельська, кандидат географічних наук,
завідувач кафедри економічної та соціальної
географії

© Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова, 2009

Методика навчання

13. Брунер Дж. Процесс обучения: Пер. с англ./ Дж. Брунер - М.: Изд-во АПН РСФСР, 1962. – 412 с.; Его же: Исследование развития познавательной деятельности: Пер. с англ. – М.: Педагогика, 1971. – 392 с.; Его же: Психология познания: За пределами непосредственной информации: Пер. с англ. – М.: Прогресс, 1977. – 412 с.
14. Новые взгляды на географическое образование: пособие ЮНЕСКО. Пер. с англ./Под ред. В.П.Максаковского и Л.М.Панчешниковой. – М.: Прогресс, 1986. – 463 с.
15. Судзуки С. Реформа образования в Японии / С.Судзуки // Сов. педагогіка. – 1992. - № 3-4. – С. 89-96.
16. Однолько В.І. Враження директора школи / В.І. Однолько // Рад. шк. – 1990. - № 3. – С. 74-76.

Сажнів М.Л.

**Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького**

МІСЦЕ КРЕДИТНО-РЕЙТИНГОВОЇ СИСТЕМИ В ОЦІНЮВАННІ ЗНАНЬ, ВМІНЬ ТА НАВИЧОК

В статті оцінена сучасна вища освіта, розкриті сутність і завдання якісної освіти і місце в ній кредитно-рейтингової системи оцінювання знань, умінь і навичок.

В статье дана оценка современного высшего образования, раскрыты сущность и задания качественного образования и место в нем кредитно-рейтинговой системы оценивания знаний, умений и навыков.

In the article there is an estimation of modern higher education, there is exposed the essence and tasks of high-quality education it's place in credit-rate systems, importance of evaluation of knowledges, abilities and skills there.

Сучасна вища освіта в Україні в наш час проходить етап перетворення та формування нової кредитно-рейтингової системи оцінювання знань, вмінь та навичок студентів. В наш час ще не існує єдиних стандартів оцінювання комплексу знань, вмінь та навичок отриманих студентами в ході викладання дисциплін у вищих навчальних закладах. Не зважаючи на те що широко впроваджується Європейська система оцінювання рівня знань, в окремих університетах країни вона існує разом з національною. Це вносить цілий ряд труднощів, як власне для студентів, так і для викладачів. Якщо країна прямує до єдиної системи оцінювання то необхідно спиратись на загальноєвропейській досвід, тобто треба перетворювати всю системи вищої освіти, переробити навчальні плани, здійснювати перепідготовку викладачів, внести зміни в учбове навантаження та переглянути перелік дисциплін, що викладаються в університетах на тих чи інших спеціальностях. Це пов'язано з дуже великими витратами часу та коштів і неможливо на сучасному етапі існування української вищої освіти.

Реальними строками переходу до єдиної європейської системи при найкращих прогнозах може бути не менше п'яти років при максимальному навантаженні на всі галузі освіти. Ще більш важливим фактором є той, який визначає власне специфіку освіти та роль в неї не лише знань, а й вмінь та навичок. За свій період існування

Методика навчання

сучасна освіта набула своїх власних методів викладання, було утворено логічний та цілісний комплекс дисциплін, сформована інфраструктура викладання та специфіка навчання, тому тотальний перехід до іншої системи оцінювання призведе до руйнування набутого з метою утворення нового. Це не є коректним рішенням та призведе до появи не лише позитивних рис навчання, характерних для європейської освіти, а й до ряду негативних рис. Головним завданням впровадження цієї системи є необхідність покращення якості освіти, яку треба розглядати не тільки як результат, але і як процес, що володіє складною динамікою розвитку, обумовленою як змінами діяльності освітніх установ і самої особи, так і трансформацією того, що оточує їх соціальне, економічне, технологічне і політичне середовище. В цьому випадку якість освіти не вичерпується тільки власними цілями і цінностями діяльності учбових закладів, воно повинно більш повно відповідати потребам суспільства. На кожному новому соціально-економічному рівні розвитку суспільства актуалізується проблема удосконалення освітніх систем, в якій центральними тенденціями служать: орієнтація на особу і на створення оптимальних умов для її навчання, розвитку і виховання; стандартизація змісту освіти; проектування освітніх систем, управління ними і оцінка їх якісного рівня.

Якість освіти – це комплексний показник. Одночасно це система, модель, організація і процедури, в якій гарантують:

- співвідношення мети і результату навчання;
- забезпечення ступеня задоволення очікувань учасників освітнього процесу від освітніх послуг, що надаються;
- певний рівень знань, умінь, навиків, компетенцій, розумового, фізичного і етичного розвитку особи.
- З позицій сучасної дидактики виділяються наступні характеристики якісної освіти:
- концептуальний рівень змісту освіти повинен відповідати рівню науково-технічного прогресу;
- освіта повинна мати міждисциплінарний, компетентнісний і діяльнісний характер;
- вона повинна враховувати інтереси, бажання, можливості і індивідуальні особливості тих, хто навчається;
- повинна мати варіативний, альтернативний і проблемний характер з широким використанням інформаційних технологій;
- необхідне створення різних культурних середовищ для полікультурної освіти в цілях духовного збагачення і формування готовності жити в поліетнічному середовищі;
- повинна мати незалежний характер оцінювання результатів учбової праці і ступеня розвитку особи;
- необхідне забезпечення умов для самооцінки, самоатестації і самоврядування в навчанні і розвитку [2; 4].

В даний час відмітною особливістю розвитку освіти в світі є підвищена увага урядів більшості країн до проблем якості і ефективності освіти. Освіта стає стратегічною областю, що забезпечує національну безпеку. Про конкурентоспроможність країни починають судити по рівню освітньої підготовки підростаючого покоління. Багато країн об'єднують зусилля в розробці методології, технології і інструментарію порівняльних досліджень якості освіти. При цьому основна увага приділяється не ранжуванню країн по рівню підготовленості студентів що вчаться, а поясненню відмінностей, що існують між країнами, виявленню чинників, що впливають на результати навчання, особливо тих з них, які визначають найвищі досягнення. Сьогодні створюється система моніторингу якості освіти в світі. В ній вже бере участь близько 50 країн. Основні концептуальні підходи таких

Методика навчання

досліджень розробляються з урахуванням їх практичної значущості для всіх країн-учасниць, проводяться в строгій відповідності з єдиними інструкціями і правилами, кожен етап дослідження контролюється міжнародними експертами, а при аналізі результатів і побудові міжнародної оцінної шкали враховуються особливості виконання завдань у всіх країнах.

Ми вважаємо, що необхідно гнучке пристосування існуючої в Україні системи освіти до Європейських норм з обов'язковим врахуванням позитивних рис вже існуючої системи вищої освіти. Реструктуризація і гармонізація національної системи вищої освіти припускає:

- впровадження багатоступінчатої моделі освіти;
- введення кредитно-модульної структури навчального процесу;
- формування передумов для забезпечення академічної мобільності студентів і викладачів;
- створення нової системи забезпечення якості освіти.

Реалізація даного завдання можливе за допомогою впровадження передових механізмів і технологій навчання, до яких належить кредитно-модульна система оцінки знань, вмінь та навичок. Ця система організації учбового процесу:

- сприяє оптимальному плануванню змісту і методичного забезпечення дисциплін з урахуванням кінцевих результатів;
- стимулює розвиток різних технологій і форм навчання у вузі;
- сприяє реалізації варіативності навчальних програм, які забезпечують індивідуальність траєкторії навчання;
- лібералізує учбовий процес і орієнтує його на студента, стимулюючи самостійну роботу;
- удосконалює процес оцінки якості освоєння освітніх програм;
- покращує якість організаційно-адміністративної роботи, сприяє створенню в вузах сучасних систем менеджменту якості освітніх послуг;
- сприяє інтеграції вищої школи в Україні із світовою системою вищої освіти [1; 3].

Очевидно, що повноцінний перехід до кредитово-рейтингової системи припускає не тільки рішення різного роду організаційних питань, але і наявність відповідних фінансових ресурсів, конструктивну співпрацю з відповідними міжнародними структурами.

Треба відмітити що кредитно-рейтингова система в структурі вищої освіти в Україні має ряд переваг перед стандартної системою освіти, основною з яких є спрощення системи оцінювання знань студентів, уніфікація та стандартизація оцінок, все це є основним напрямком руху Української освіти для входу в європейські стандарти. Але це чисто теоретична точка зору, яка при реалізації на практиці в рамках українських реалій створила досить негативне відношення до системи, як у студентів, так і у викладачів.

Взагалі модульно-рейтингова, а в подальшому кредитно-рейтингова система була розроблена для досягнення ряду цілей, серед яких:

- зменшення суб'єктивізму в навчанні;
- зменшення навантаження на викладачів;
- спрощення викладання та контролю знань;
- спрощення діалогу між студентом і викладачем;
- збільшення можливостей самореалізації студентів;
- формування майбутнього вчителя (або викладача) з високим рівнем кваліфікації.

Те, що ми спостерігаємо зараз у вищій школі досягло прямо протилежних результатів: структура навантаження та форми звітності викладачів значно

Методика навчання

ускладнились, кількість предметів які викладаються збільшилась, а кількість годин академічного навантаження на викладача залишилась «радянською».

Студент перестав бути особистістю в структурі такого контролю, тощо. Єдиним що має значення згідно існуючої форми звітності є звітна документація: тобто результати фінального та проміжного кредитно-рейтингового контролю. Викладання перестало бути творчою роботою, а сам викладач став машиною, що видає завдання та контролює їх виконання.

Таким чином ми можемо назвати наявні проблеми, пов'язані з втіленням кредитно-рейтингової системи оцінки знань, вмінь та навичок в навчальний процес вищої освіти в Україні, які треба вирішувати в першу чергу:

- відірваність системи оцінювання студента від об'єктивної реальності;
- відсутність впливу на фінальну оцінку реальних поточних результатів роботи студентів;
- механічність роботи як викладачів та студентів направлену на виставлення фінальної оцінки;
- відсутність творчої риси та особистості студента, як майбутнього викладача, в структурі оцінювання;
- суттєве зростання відповідальності та багаторазове збільшення звітної документації викладача, як по кожному з предметів, так і в цілому.

Для виходу із ситуації яка спостерігається у вищій освіті в Україні, ми пропонуємо розробити та впровадити строгу систему контролю й оцінювання знань, вмінь та навичок за усіма видами роботи студентів, також реструктурувати навантаження та ступінь відповідальності викладача, зробити логічним та обґрунтованим використання традиційних форм контролю поряд з загальною системою оцінювання.

Список використаних джерел:

1. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования. Учебное пособие /под ред. Е.С. Полат. – М.: Издательский центр “Академия”, 2001. – 272 с.
2. Реан А.А., Бордовская Н.В., Розум С.И. Психология и педагогика: Учебник для вузов / А.А. Реан, Н.В. Бордовская, С.И. Розум. - СПб.: Питер, 2001.—432 с.
3. Рейтинговая система оценки знаний и качества работы студентов при преподавании курса "Сопротивление материалов" /сост.: В.Э. Герстенбергер, Т.П. Мартынова- Красноярск: КИСИ, 1993.- 16 с.
4. Чернилевский Д.В. Дидактические технологии в высшей школе: Учебное пособие для вузов / Д.В. Чернилевский. – М.:ЮНИТИ – ДАНА, 2002. – 437 с.

Зміст

Книш М.М. Регіоналізм і регіоналізація у науковому тезаурусі	3-6
Качаєв Ю.Д. Чиники територіальної організації інвестиційної діяльності	7-17
Олійник В.Д. Становлення концепції «депресивність» та її місце в формуванні державної регіональної політики	17-232
Арсененко І.А. Критерії і показники конкурентоспроможності туристичного підприємства	23-26
Борисова О.Б., Загородній В.В. Розвиток вітчизняних історико-географічних досліджень (персоналії та напрями досліджень)	26-33
Гамалій І.П. Стабілізація екологічної рівноваги водних ландшафтно-інженерних систем басейну р. Рось шляхом включення їх до басейнної екологічної мережі	34-42
Мищенко Л.В. Екологічний стан ґрунового покриву Тисменицького району Івано-Франківщини	42-47
Штанденко С. Г. Динамічна інтерпретація морфологічної структури рельєфу інгулецької тестової ділянки в межах Придніпровської височини	47-54
Кіпчач Ф., Бобко Х. Використання та охорона земель лісогосподарського призначення та лісів інших категорій земель у регіонах України	54-59
Сорокіна Ц.В. Система зелених насаджень міст і приміських зон (на прикладі м. Мелітополя)	59-63
Міхелі С. В., Тимошенко Ю.В. Історія ландшафтознавчих досліджень Дніпропетровської області	63-73
Мамчур О. І. Геопросторові аспекти дослідження інфраструктури товарного ринку регіону	73-80
Кушнір Л.М., Шевчук С.М. Особливості сучасного стану галузевої структури господарського комплексу Полтавської області	80-90
Петрук С.Л. Зміни в структурі господарства малих міських поселень Житомирської області внаслідок аварії на ЧАЕС	91-98
Буткалюк К.О. Гармонізація структури господарської діяльності на інноваційно-інвестиційній основі і удосконалення регіонального ринку праці (на матеріалах Вінницької області)	106-113
Нагорна М.М. Актуальні проблеми авіакосмічної галузі України	105-110
Саркісов А.Ю. Тенденції зміни структури посівних площ Херсонської області в сучасних умовах	110-113
Смочко Н.М. Сучасні особливості розселення населення у Закарпатській області та їх вплив на розвиток і розміщення господарства	113-120
Пологовська Ю.Ю. Еколого-демографічні аспекти формування поселенської мережі в Житомирській області	120-125
Влах М. Р., Котик Л.І. Суспільно-географічні засади реформування адміністративно-територіального устрою (на прикладі Жовківського району Львівської області)	125-134
Мальчикова Д. С., Пилипенко І. О. Фактор відстані у геопросторовій організації суспільства	134-139
Воловик Л.М. Взаємодія центру та периферії: суспільно – географічні підходи до дослідження (на прикладі Київської області)	139-147
Харченко І.В., Бондаренко В.В. Суспільно-географічне обґрунтування будівництва великої кільцевої дороги навколо міста Києва	147-156
Рудакевич І. Р. Суспільно-географічні проблеми розвитку авіаційного транспорту великих міст Західного регіону України	156-161
Пашинська Н.М. Основні аспекти дослідження ймовірних екологічних і	161-167

соціальних наслідків інтеграції України до міжнародного ринку транспортних послуг	
Смаль В.В. Зміна сутності сектору послуг у постіндустріальній економіці	168-174
Сажнєва Н.М. Вплив рекреаційного попиту на формування рекреаційних потреб	175-178
Охременко І.В. Алгоритм прийняття аудиторського висновку при геоecологічному аудитуванні	179-182
Рутинський М.Й. Дозвілля як складова життєдіяльності постіндустріальної цивілізації та предмет вивчення рекреалогії і рекреаційної географії	183-191
Орловська Т.О. Курортологічні дослідження приморських курортних територій Запорізької області	191-194
Байтеряков О.З. Географічні аспекти оцінювання території для спортивного орієнтування	194-198
Гринюк Д.Ю. Сучасні погляди на розуміння поняття конкурентоспроможності держави в умовах глобалізації	198-202
Барабоха О.П. Освітній комплекс регіону: суспільно-географічний досвід сучасних досліджень	203-207
Чернов Б.О. Загальна характеристика розвитку уявлень про методи навчання географії в зарубіжних країнах	208-215
Сажнєв М.Л. Місце кредитно-рейтингової системи в оцінюванні знань, вмінь та навичок	215-218

Географія і сучасність

Збірник наукових праць. Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова. Випуск 22 – с. 221

Голова редакційної колегії

В.В. Загородній

Відповідальний секретар

І.М. Харенко

Редактор-укладач

Ю.Ю. Пологовська

Точка зору редколегії не завжди співпадає з позицією авторів.
За достовірність статистичних даних відповідають автори.

Папір офсетний. Гарнітура Таймс. Друк офсетний.
Умовн. друк. арк.   Наклад 100 прим.

Зам. №

Видруковано з оригіналів.

Видавництво Національного педагогічного університету
імені М.П. Драгоманова. 01030, м. Київ, вул. Пирогова, 9
Друкарня НПУ імені М.П. Драгоманова.

01030, м. Київ, вул. Пирогова, 9

т. (044) 239-30-26

Свідоцтво про реєстрацію